Inkunabuły z gdańskich księgozbiorów kościelnych w PAN Bibliotece Gdańskiej.

Beata Gryzio PAN Biblioteka Gdańska

XV.521 Codex Iustinianus. Nürnberg, Ant. Koberger, 1488. 2°

Prow.: biblioteka kościoła św. Trójcy w Gdańsku; Bibliotheca Senatus Gedanensis.

- opr. z sygnaturą: G XI ; ekslibris „Ex Bibliotheca Senatus Gedanensis”.

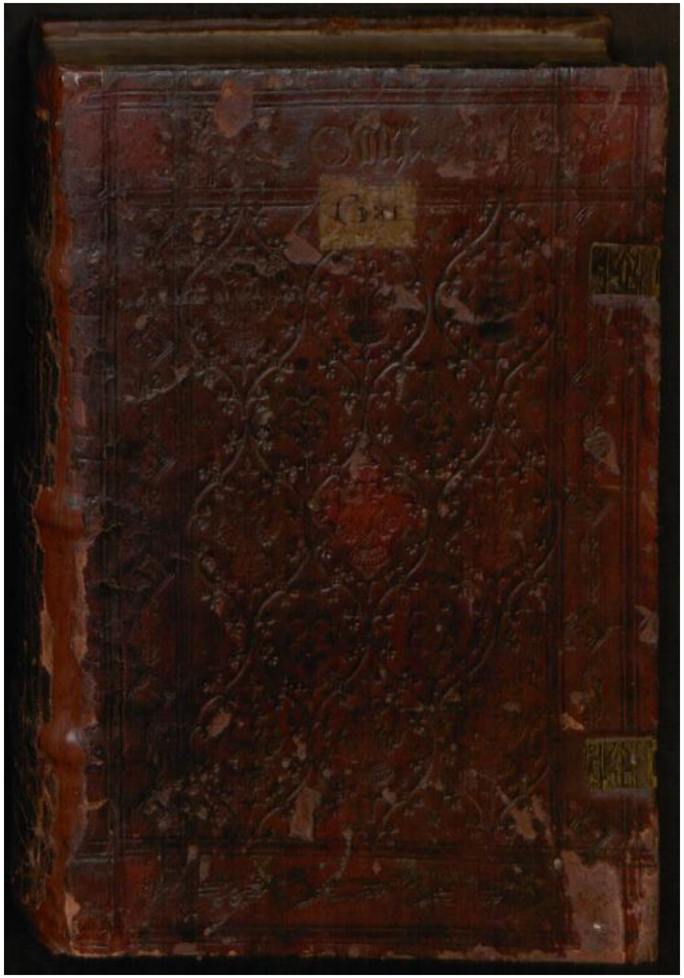

c 22570
2°
Inc
XV. 915 II
XV. 946

XV. A. f. 12[illegible]

¶ Quid sit ebrietas et vnde sit peccatum. ¶ Ca[illegible] ebrietatis. ¶ Circa ebrietatem considerare debemus tria. ¶ Primo eius mo[illegible] ¶ Secundo aliud mutatio ani[mi]. ¶ Tercio punitio sup[pli]cium. ¶ Primo considerare debemus [illegible] [illegible] est ebrie[tas] [illegible] defectus penalis sequens ex culpa, scilicet ebriatio [illegible] ex multo vino potato ex quo ho[mo] non est compos sui. aliquando est sine omni peccato aliquando cum peccato veniali. aliquando cum peccato mortali. ¶ Primo cum aliquis ignorat [illegible] et effi[cac]iam vini. id est cum ignorat [illegible] vini [illegible] tem vel non [illegible] corporis valitudinem. et cum ignorat [illegible] vini potentem inebriare. si talis igno[ra]ntia sit [illegible] et [illegible] vini ex negligentia homi[nis] non contingit tunc ebrietas est sine peccato aliquo et sic creditur noe inebriatus fuisse. vt [illegible] gen. ix. ¶ Secundo cum quis cognoscit [illegible] seu mensuram [illegible] [illegible] id est non [illegible] corporis valitudi[nem] et ignorat [illegible] vel efficaciam vini sed virtutem posse inebriare. tunc ebrietas est cum peccato veniali. ¶ Tercio cum quis cognoscit et advertit vtrumque scilicet [illegible] vel mensuram esse [illegible] hoc est con[illegible] [illegible] et virtuti vini inebrianti. et tn̄ magis vult ebrietatem incurrere quam abstinere a potu vt ebriosus [illegible] et facit. talis ebrietas est peccatum mortale et hoc [illegible] probo triplici ratione. ¶ Pri[m]a est talis. Quicunque volens et sciens priuat se [illegible] [illegible] mortalis [illegible] mortaliter peccat. sed ita fa[cit] ebriosus. ergo etc. ¶ Secunda est talis. Quicunque vo[lens] et sciens priuat se vsu rationis quo [illegible] mortaliter peccat. sed ebriosus ita facit. ergo etc. ¶ Tercia ratio est talis. Quicunque volens et sciens priuat se eo [illegible] quo peccata declinantur mortaliter peccat. sed ita facit ebriosus quia sciens et volens vsu rationis ex quo pecca[ta] [illegible] [illegible]. ergo etc. Hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad lo[illegible] [illegible] [illegible] mala ebrietatis sic ait. Ebrietas aufert memoriam. dissipat sensum. [illegible] intellectum [illegible] linguam. [illegible] [illegible] [illegible] ad verba corrumpit sanguinem. incitat ad libidinem. [illegible] [illegible] [illegible] vitam diminuit et omnem salutem [illegible]. ¶ Et ambrosius in sermone sic ait. Ebriosus cum absor[bet] vinum absorbetur a vino. abicitur a deo. despicitur ab angelis. confunditur a demonibus. deridetur ab homi[ni]bus. [illegible] [illegible] [illegible] ab omnibus. Talis [illegible] confundit naturam. amittit gratiam. perdit gloriam. in[cur]rit damnationem eternam. Et ideo apostolus ad ro[manos] [illegible] [illegible] peccatum ebrietatis [illegible] et plurib[us] [illegible]. In [illegible] [illegible] [illegible] non in [illegible] [illegible]

XV. 420 Bonaventura. Opuscula, Strassburg, G. Husner, 1495. 2°
Prow.: biblioteka kościoła św. Trójcy w Gdańsku; Bibliotheca Senatus Gedanensis.
-oprawa z sygnaturą: GI
-k. tyt.: ekslibris „Ex Bibliotheca Senatus Gedanensis”.

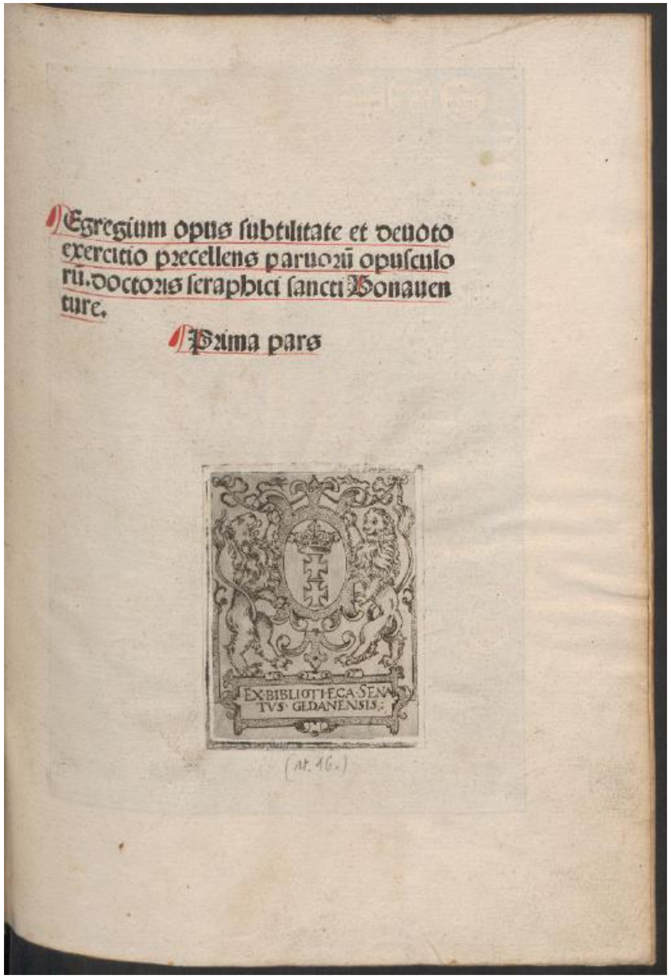

XV. 494 Hugo de Prato Florido. Sermones dominicales super Evangelia et Epistolas.
[Strassburg, Ge. Husner, non post 1482]. 2 °
Prow.: Gregorius Segher, biblioteka kościoła śś. Piotra i Pawła w Gdańsku.

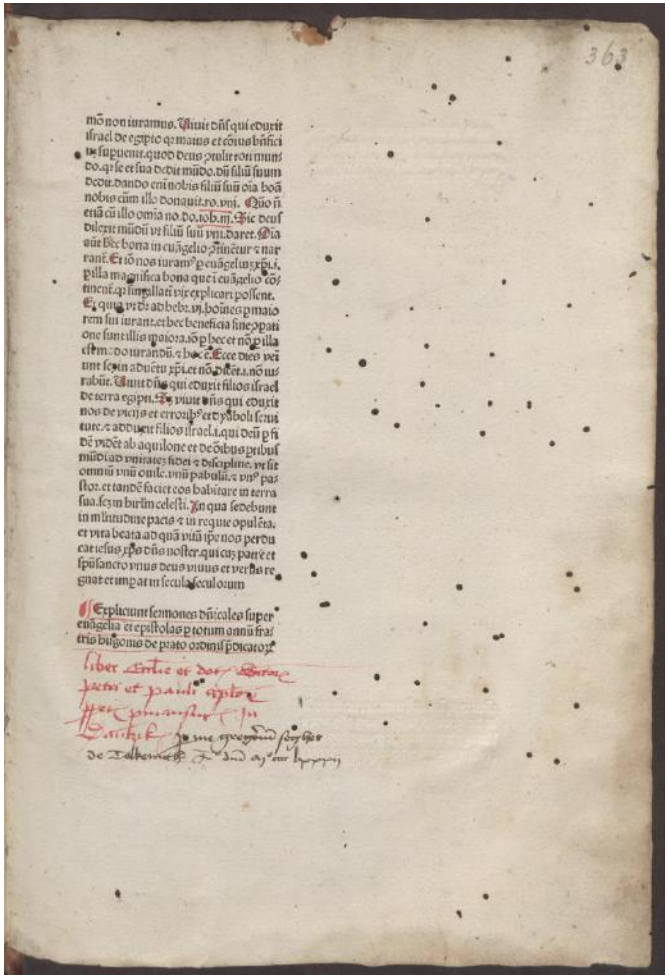

XV. 1029 Gregorius IX papa. Decretales. Basel, Mich. Wenssler, 1482. 2 °
Prow.: Jan Plastwigk; Jan Walter z Chojnic; biblioteka kościoła śś. Piotra i Pawła.
K. a1: sygnatura biblioteki schwartzwaldtowskiej: HSBG XVIII D5.

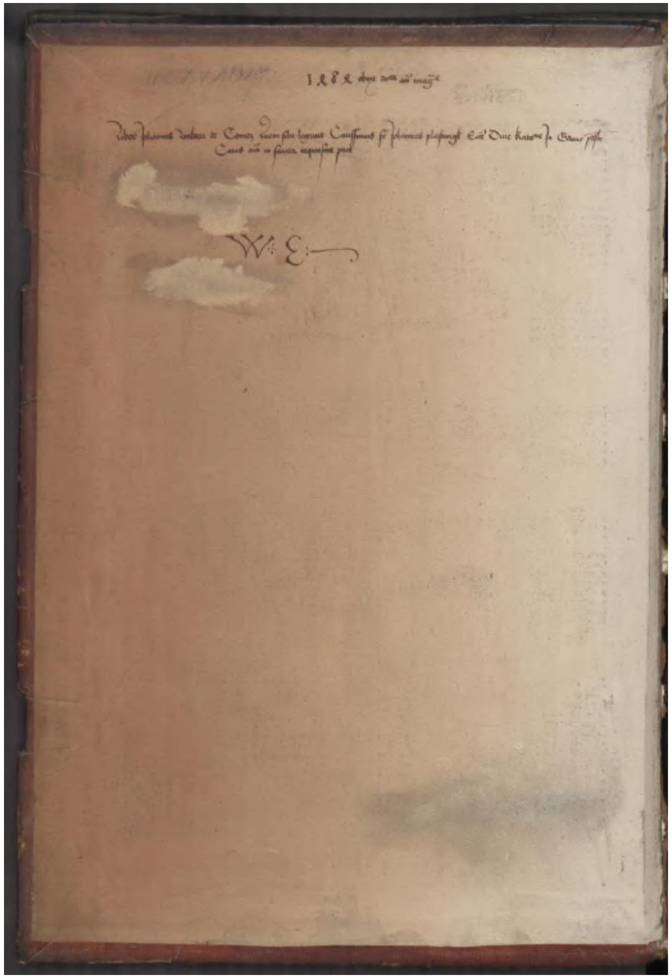

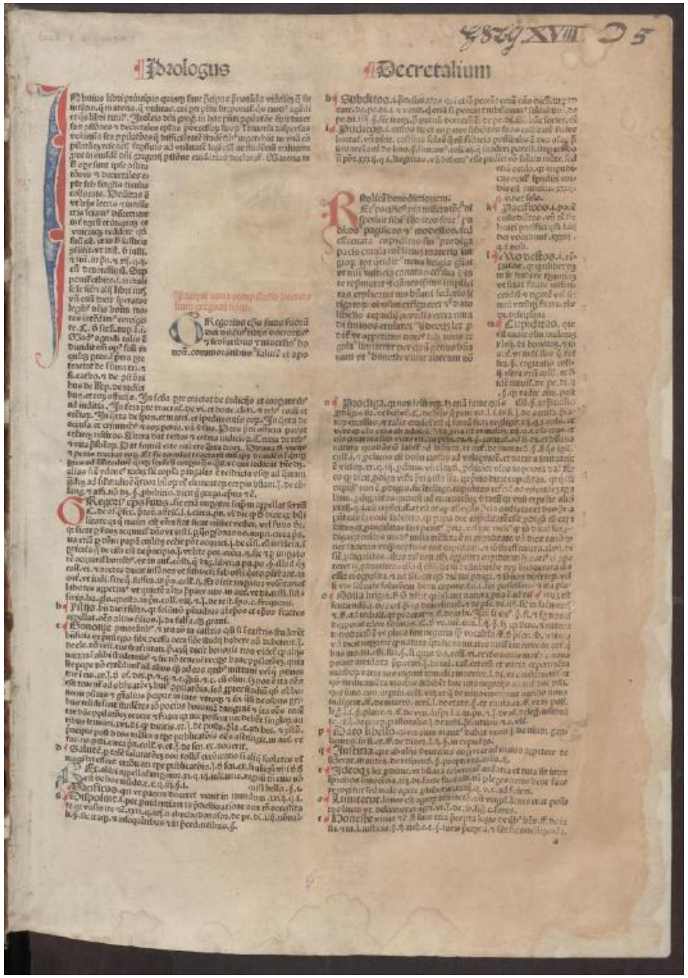

cundo ſi vedero equum nõ teneor ad aſinũ.

¶ Qui ad agendum admitti

tur eſt ad excipiendum multo magis admittẽ
dus. ¶ Glo. hic ut in regula Cui licet qđ plꝰ
.rc. ut. ũ. Pone exemplũ in eo qui legitime p̃
ſcripſit quia ſi cadat a poſſeſſione daťſibi ac
tio multofortius ſi poſſidet datur contra aliũ
exceptio. xvi q. iiij. in p̃ncipio.

¶ Qui facit per alium eſt per

inde ac ſi faciat per ſeipſum. ¶ Gl. ubi eligitur
induſtria perſone regula non procedit. ſz vbi
non eligitur induſtria perſone regula habz lo
cum. Pone exemplum qui verberat clericum
per alium eſt excommunicatus ac ſi per ſe ver
beraret de ſententia excommunicationis.

¶ Factum legitime retractari

non debet licet caſus poſtea eueniat a quo nõ
potuit incboari. Glo. verum eſt ſi eſt factum.
quia ſecus ſi fuit incboatum ⁊ non perfectum.
Vel dic ſi res in eodem ſtatu permanet. Po
ne exemplum quia ſi homo ſanementis contra
bit matrimonium non diſſoluetur poſtea licet
ſit factus furioſus.

¶ Quod alicui gratioſe con

ceditur trahi non debet ab alijs in exemplum
¶ Glo. quia priuilegia ſingulorum communẽ
legem non faciunt. xvi. q. ij. Exemplum ſi pa
pa concedit alicui ꝙ poſſit habere plura bñe
ficia cum cura vel viſitare vel aliquod facere
quod eſt contra ius commune non debet hoc
ab alijs trahi in exemplum.

¶ Fruſtra ſibi fidem ab eo qs

poſtulat obſeruari cui fidem a ſe preſtitam ſer

¶ Rationi congruit vt ſucce

dat ĩ onere q ſubſtituiť ĩ honore. xvi. q. vij. filij

¶ In argumentum trahi nequ

unt que propter neceſſitatem aliquando in
conceſſa. ¶ Glo. niſi ſit eadem neceſſitas uel
maior ⁊ ſpecialiter non ſit prohibitum. Pon
exemplum propter neceſſitatem permiſſum
it ut monachi reciperentur ad parrochiales
cleſias ceſſante hac neceſſitate non debz h
trahi in exemplum Idem de electione. cum
cunctis.

¶ ¶ Nemo plus iuris transfer

re in alium poteſt q̃z ſibi competere dinoſc
¶ Pone exemplum ſi vendidero tibi ⁊ ca
ſa venditionis trado rem aliquam iſtud in
fuit apud me erit apud emptorem.

¶ In toto partem non eſt dubi

contineri. quia plus ſemper in ſe cõtinet qu
eſt minus. quia qui abſolutus eſt ab impetit
ne totius fundi ⁊ a qualibet eius parte.

¶ In generali conceſſione

la nõ veniunt que nõ eſſet quis veriſimiliter
ceſſurus in ſpecie. ¶ Hoc verbus generalis
tatur ⁊ ſpeciale nõ cõceſſum derogat gen
li ut ſub ipo non cõprehendatur. Pone ex
plum ſi epũs ſubdito ſuo cõceſſit ut poſſit
ydoneũ eligere confeſſorẽ nihilominus ca
epiſcopo reſeruatus debet confiteri.

¶ Qui contra iura mercatu

bonam fidem preſumitur non habere. ¶ Po
ne exemplum de eo qui recipit eccleſiam
manu laici. xvi. q. vij. Si quis deinceps. In
qui emit ſpiritualia de ſymo. non ſana. Et i

gulam veram eſſe ab eodem vel qui ab exac
to cauſam habet nam a diuerſis poteſt idem
bis exigi. Et nota ꝙ hec regula etiam locũ ha
bet in penis que ſemel exacte ab eodem iterũ
exigi non debent.

¶ Cum quid vna via prohi

betur alicui ad id alia via nõ debet admitti
Iſta regula locum habet quando aliquid pro
hibetur reſpectu ad prohibentẽ Pone exem
plum de electi. auaritie. eo. li. qui a quaſi ele
ctus ante confirmationẽ non poteſt ad mini
ſtrare nec vti procuratione nec aliquo colore
ad hoc queſito. de conceſ. prebẽ. deteſtan
da. e. li.

¶ Contractus ex conuẽtione

legem accipere dinoſcuntur. ¶ Glo. intelli
gas de cõuentione honeſta ⁊ non cõtra bonos
mores. Dicunt vulgares pactum rumpit le
ges. Pone exemplum. xviij. q. ij. eleuterꝰ vbi
conuentio inter epiſcopum dioceſanum ⁊ fun
datorem inita de oblationibus ⁊ obuentioni
bus in feſto eccleſie ſeruanda eſt.

¶ Damnum qđ quis ſua cul

pa ſentit ſibi debet non alijs imputari. ¶ Ra
tio eſt quia culpa ſuos debet tenere auctores
Pone exemplum ſi procurator ſua culpa dã
natur ⁊ penam ſoluat ſibi ⁊ non domino debz
imputari. ff. de procuratore qui p̃prio.

¶ Infamibus porte non pate

verborum ſign. l. neceſſarije ſic e conuerſo fa
cere contra verba ⁊ ſententiam ⁊ contra ſen
tentiam verbis ſeruatis paria ſunt. Hic eſt in
tellectus regule.

¶ Data rome apud ſanctum

Petrum quinto nonas marcij pontificatus no
ſtri anno quarto. Nota hic ar. ex glo. ꝙ tabel
lio in inſtrumento debet ſcribere locum initi
contractꝰ de hoc. ũ. c. li. de re iudi. abbate.

Libellꝰ iſte vtiliſſimꝰ caſus ſũmarios librorum
decretaliũ ſexti ⁊ Clemẽtinarum vnacũ nucleo ſi
ue medulla gloſularum omniũ eorũdẽ librorũ i
ſe cõtinens arte ⁊ ingenio Michaelis wenſlers
Baſilee impreſſus exactiſſimaqꝫ diligẽtia ibidẽ
correctus et emendatus. Anno a natiuitate do
mini poſt milleſimũ ⁊ quadringenteſimum ſep
tuageſimo nono octauo kalendas Septem
bris feliciter eſt conſummatus.

W E

Olim theſaurum concluſum ſolo repertum
Iuris canonici. pandit ⁊ ipſe tibi.
Caſus in ſomma. gloſularum ſimul ⁊ vna.
Cum nucleo ponit. colligat qui proficit.

¶ [illegible]. Exactor prefecti pretorio antequam exactionem publicarum pecuniarum ſuſceptam impleat aliam ſuſcipere non poteſt ſi tamen fuerit neceſſitas duas exactiones ſimul in eadem provincia faciendas ſuſcipere poteſt ſed non tres pena contrafacientibus imminente. b. d.

¶ Rubrica. de lucris advocatorum.

¶ **Si quis.** Cognoſcens ſe leſum a ducenarijs cētenarijs vel advocatis pandat iniuriam et dicti officiales convicti puniantur.

¶ Rubrica. de primipilo.

¶ **Cum ex ſola.** Solum ex cauſa primipili filius non exiſtens heres patris poteſt conveniri pro patre. in alijs vero ſecus.

¶ Rubrica. Publice leticie vel conſulum nunciatores.

¶ **Publice.** Portans triumphalia nova principis ſuum ſalarium debet eſſe q[uo]d non autem ab illis quibus portat aliquid ultra percipere. pena contrafacientibus imminente. et etiam officiales qui predicta diſſimulant puniuntur. b. d.

¶ Expliciunt caſus breves ſuper toto corpore iuri um civilium.

XV. 953 Sabellicus Marcus A. Decades rerum Venetarum. Venezia, Andr. Torresanus, 1487. 2 °
Prow.: H. Schartzwaldt (1619-1672), ekslibris
Sygnatura biblioteki schwartzwaldtowskiej: HSBG I D13

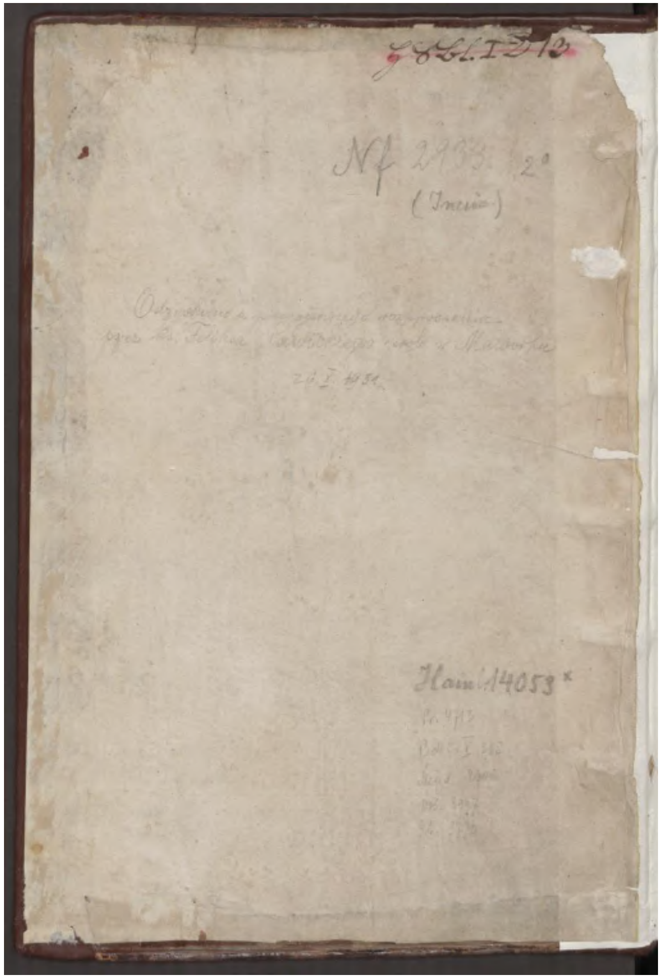

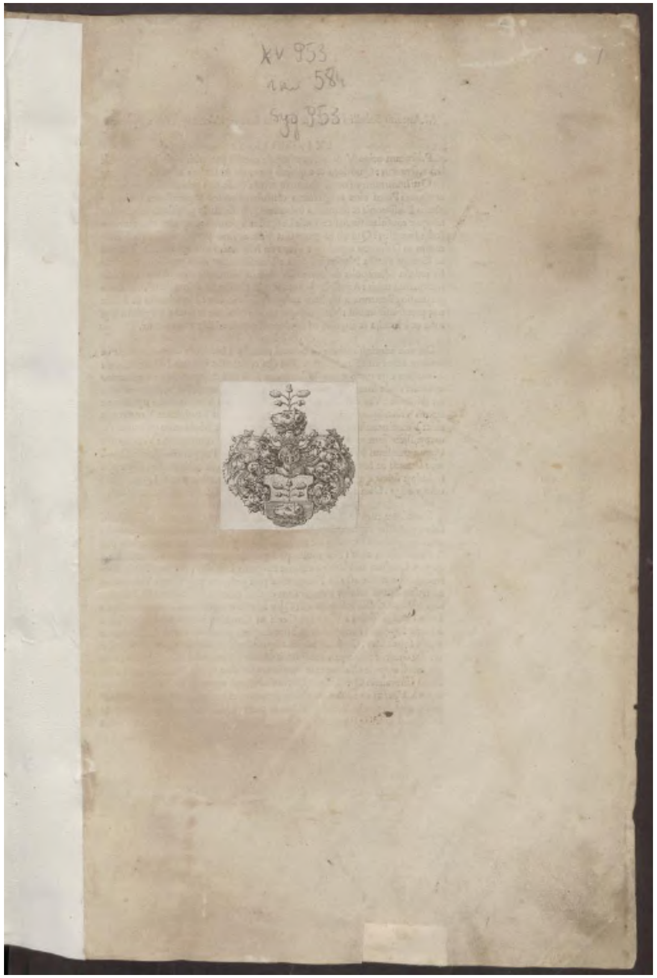

...rta
...Legēda oct...
...alo B. in ṗncipio...
...municatõe defunctis...
...Legit quoq̃z.
...Legit

-XV. 729 P. II   Io. Gerson. Opera, [Köln], Io. Koelhoff, 1483. 2°
Prow.: Geisserwaldt Urbanus; biblioteka kościoła mariackiego w Gdańsku

-XV. 729 P. II   Io. Gerson. Opera, [Köln], Io. Koelhoff, 1483. 2°
Prow.: Biblioteka kościoła mariackiego w Gdańsku: „Bibliothek D. Oberpharkirche zu St. Marien” [pieczęć].

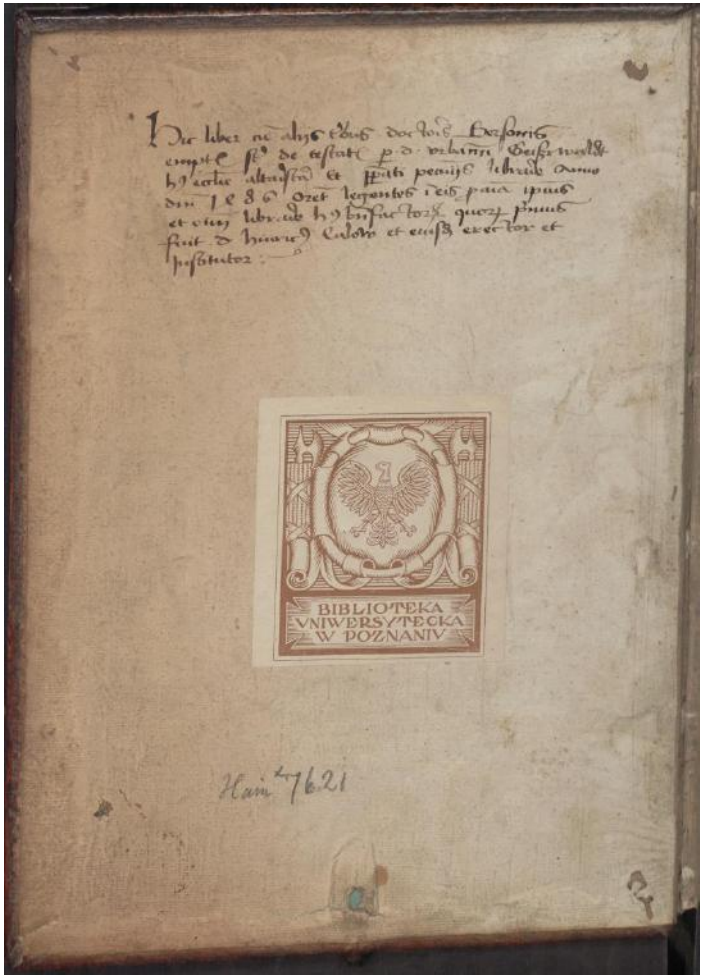

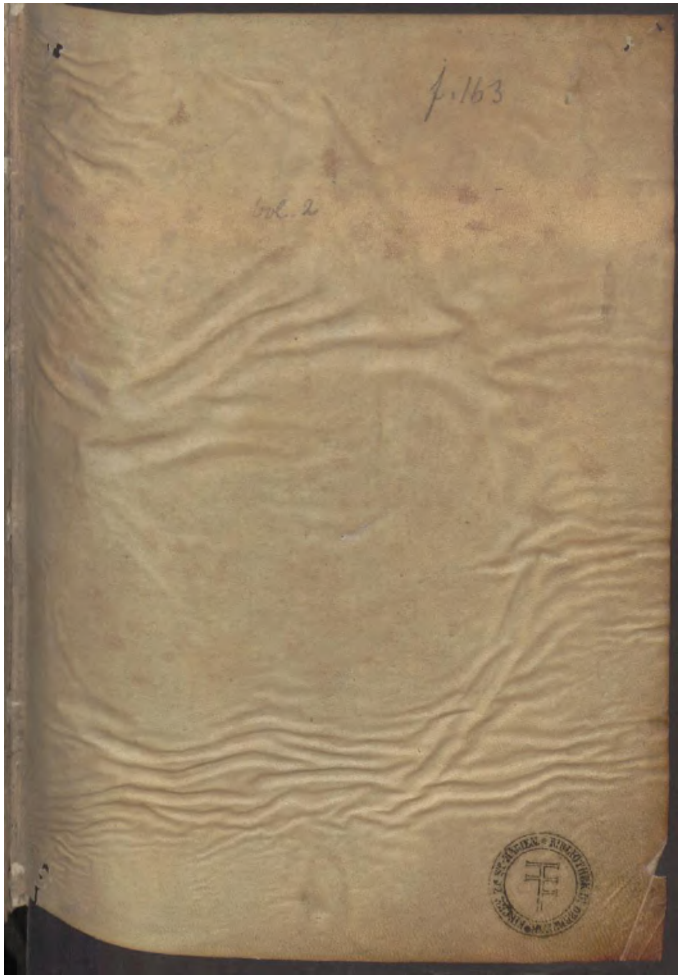

Miſſalis notulam dño-
rum teutunicoꝛum imi-
tantis epigramma.

Nos caſtigati vicioꝛum labe caremus.
Non habet in nobis cretica lingua locum.
Arte ſua Geoꝛgius Stöchs nos pꝛeſſit in urbe.
Nurnberga celebꝛi: quē bū laudat opus.

XV. 862 Antoninus Florentinus. Chronicon, Nürnberg, Ant. Koberger, 1484. 2°.
Prow.: Nicolaus Schwichtenberg; biblioteka kościoła mariackiego w Gdańsku, sygn. Bibl. Mar. f. 36 i 38.

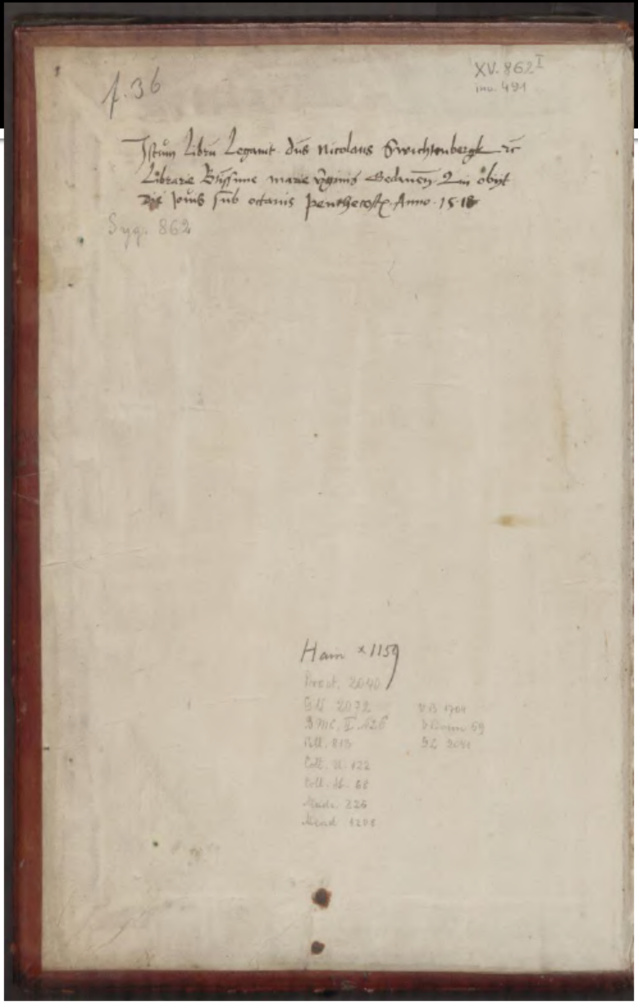

XV. 1031 Missale Gnesnense et Cracoviense. Moguncja, Petr. Schöffer, 1492. 2°.
Prow.: G. Greve; kościół św. Jana w Gdańsku.

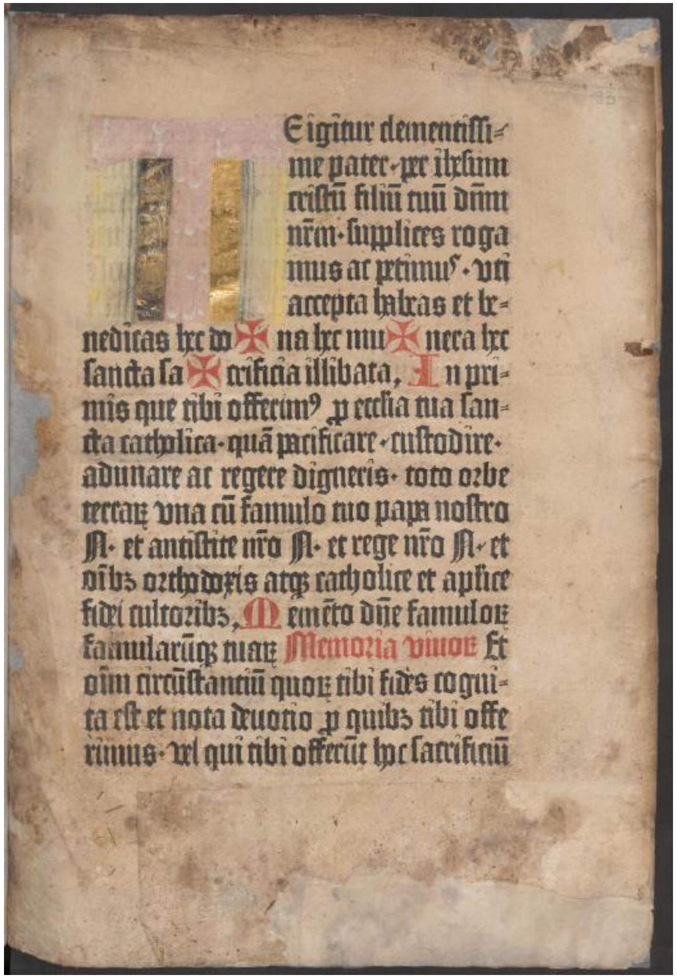

Te igitur clementiſſi-
me pater per ihesum
cristũ filiũ tuũ dñm
nrm. supplices roga
mus ac petimus. vti
accepta habeas et be-
nedicas hec do na hec mu nera hec
sancta sa crificia illibata, In pri-
mis que tibi offerim9 p eccłia tua san-
cta catholica. quã pacificare. custodire.
adunare ac regere digneris. toto orbe
terrarũ vna cũ famulo tuo papa nostro
N. et antistite nro N. et rege nro N. et
oĩbus orthodoxis atq3 catholice et aplice
fidei cultoribus, Memẽto dñe famulorũ
famularũq3 tuarũ Memoria viuorũ Et
oĩm circũstanciũ quorũ tibi fides cogni-
ta est et nota deuotio p quibus tibi offe
rimus. vel qui tibi offerũt hoc sacrificiũ

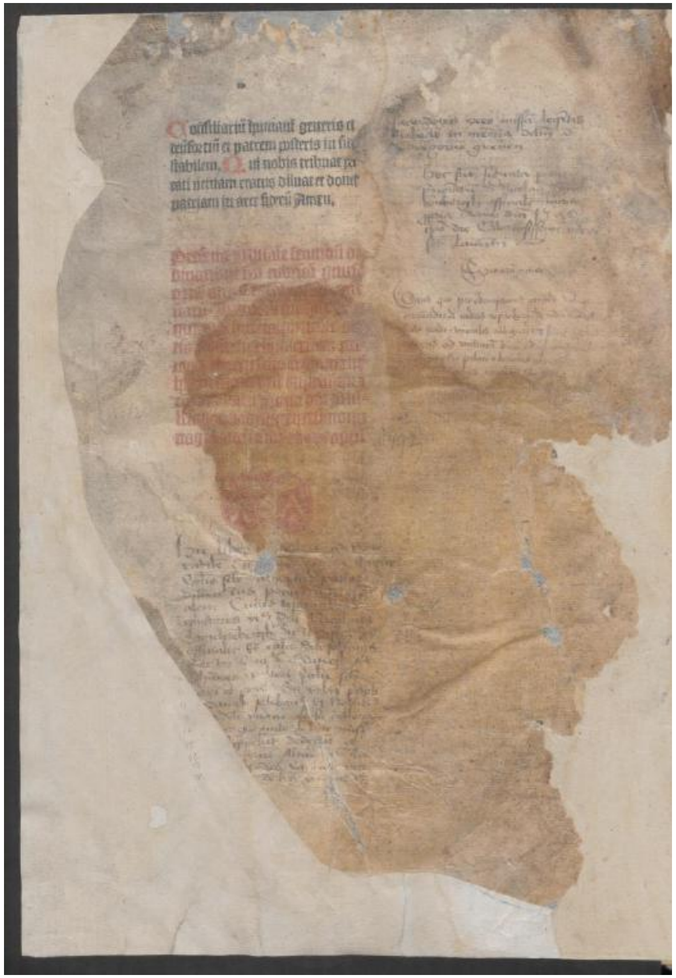

ante 20 VII aut 20 VI [1467]. c
HC* 13662. IBP 4657
Zappio

Ex Bibliotheca Zappo

uoꝝ dei ſuus eter
ne beatitudinis ī
xp̄o optat ſalutē.
Audita bona opi-
nione veſtra : que
p̄dicatur p totas prouincias germanie atq̄
gallie & pene in cunctis ptibus europe cre
bris laudibus intonat ſatis exulto. & domi-
ni miſericordiā imploro . quatinus hoc cum
bono augmēto ad ſalubrē finem puenire con
cedat. Obhoc quippe laboris mei opuſcula q̄
ī ſuicium xp̄i ipſius largiente gracia ſacras
ſcripturas exponēdo put potui expendi non
ſine vr̄a cōmuniōe habere volui : ſed aliquos
tractatus atq̄ cōmentarios in diuinos libros
cōſcriptos vr̄e veneracioni direxi. Nuper q̄
quia vos q̄ndo in p̄ſencia veſtra fui cōptum
vos habere dixiſtis aliquod opuſculū me no
uiter cōfeciſſe de ſmonū pprietate & miſti
ca rerū ſignificacione. Quod eciā a mea par-
uitate poſtulaſtis vob̄ dirigi. Feci libent q̄d
petiſtis. & ipſū op9 vobis in vigintiduobus
libris terminatū trāſmiſi : vt ſi ſerenitati vr̄e
placuerit corā vobis relegi illud faciatis. &
ſi aliquid in eo dignū emēdacione reptū fue
rit cū veſtris ſagaciſſimis lectoribꝫ : put ra-
cio dictat illud emēdare curetis. Sunt enim
in eo plura expoſita de rerū naturis : & ver-
boꝝ pprietatibus. nec nō eciā de miſtica re
rū ſignificacione. Quod idcirco ita ordinan-
dum eſtimaui. vt lector prudens continuati
poſitā inueniret hiſtoricā & miſticā ſingula
rum rerum explanacionem : et ſic ſatisfacere
quodāmodo poſſet ſuo deſiderio in q̄ & hy-
ſtorie & allegorie inueniret manifeſtacionē
Vnde mihi non melius aliud videbať huius
op̄is ſumere inicium quā ab ip̄o cōditore no
ſtro qui omniū rerū eſt caput & principium
quia quicq̄d naturaliter ſubſiſtit : aut auctor
& creator omniū eſt : aut ab eo condita crea
tura. quia ex ipſo & p ipſū & in ipſo ſūt om-
nia : qui fecit celum & terraꝫ mare & omnia
que in eis ſūt . Sic ergo p̄mum de ipſo ſūmo
bono & vēo cōditore noſtro : hoc eſt patre et
filio & ſpirituſancto. vno & ſolo omnipoten
te deo iuxta paruitatē ingenii mei q̄ntum di
uina grā me poſſe conceſſit ſcribendo aliqua
diſſerui. Poſtea vero de celeſtibus & treſtrī

bus habitabant tiere meino couenit. nomina
ipſoꝝ ſimul et locoꝝ ex hebraica lingua in la
tinam trāſferre placuit. vt inde facilius my
ſticam ſignificacioneꝫ explanare poſſem. Ad
didi q̄ in preſenti opuſculo non pauca. de fi
de catholica & religione criſtiana. & cōtra
rio de gentilium ſupſticione. & hereticorū
errorē & philoſophis & magis atq̄ falſis diis
de linguis gencium. de regnis militum ciuiū
q̄ vocabulis atq̄ affinitatibus. de homine &
ptibus eius. & reliquis animātibus. de lapi
dibus lignis & herbis : que in t̄ra gignantur
de variis artibus atq̄ artificiis & aliis mul-
tis : que omnia in p̄hemio enumerari longū
eſt. Proinde quod de his hic poſui nūc ſuffi-
ciat. ceterū autē in capitulis ſingulorum librorum
diligēcius ea enumerare curaui. Decreui enī
hoc totum op9 vt ſup̄ dixi in vigintiduos li-
bros diſpertiri. ſub quo numero vetus teſta
mētum legis diuine interpres beatus hiero-
nimus cōplexum ſe aſſeruit : ex cuius interp̄
tacione et expoſicione quedaꝫ obſcura in hoc
ope elucidaui. Tu autē electe dn̄e & regum
kariſſime acceptis his que tibi tranſmiſi vte
re eis vt decet. et tā tibi quā illis qui ſub tuo
regimine ſūt cōſtituti. ea vtilia eſſe pmittas
quatinus tuū bonum ſtudium multis pueni
at ad ſpiritalē pfectum. et fiat tā tibi quam
illis ſpiritale exerciciū atq̄ celeſtis gaudii in
cremētum. Imitare illius ſapiētis viri exem
plum : qui de ſapiēcie laude ptulit tale p̄co-
nium dicens. Inuocaui et venit in me ſpirit9
ſapiēcie. & prepoſui illā regnis et ſedibus et
diuicias nihil eſſe dixi in cōparaciōe illius nec
cōparaui illi lapidem p̄cioſū. quoniam omne
aurū in cōparacione illius harena ē exigua.
& tanq̄ lutum eſtimabiť argentum in cōſpec
tu illius. Sup ſalutem et ſpeciē dilexi illā. et
ppoſui p luce habere illā. quoniam inextin-
guibile ē lumen illius. Venerunt autem mihi
omnia bona pariter cū illa. & innumerabilis
honeſtas p manus illius. Et letatus ſū in om
nibus quoniā antecedebat me iſta ſapiēcia.
Qua ſine fictione didici : et ſine inuidia com-
munico. & honeſtatem illius non abſcondo.
Infinitus enim theſaurus ē hominibus. Quo
qui vſi ſūt. participes facti ſūt amicicie dei.
quomodo ipſe ſapiēcie dux eſt. & ſapiēcium